
**NÁSTIN KONCEPCE REKTORA
JANÁČKOVY AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ**
pro volební období 2010–2014

Prof. Mgr. Petr Oslzlý

Rektor je do čela školy volen akademickým senátem, zastupujícím její akademickou obec. S nasazením všech svých dosavadních zkušeností a opřen o svou odbornou způsobilost, musí zodpovídat za programování a organizační řízení školy, kterou musí osobnostně i objektivně reprezentovat a zastupovat navenek. Jeho volba je aktem, který je v oblasti vzdělávání jedním z výsostných projevů fungování demokracie ve svobodné společnosti. Vycházeje z tohoto základního imperativu si musí být vědom své odpovědnosti za péči o dodržování a rozvíjení demokratičnosti na všech stupních vysoce náročného prostředí veřejné vysoké školy (dále VVŠ). Zavázán svou volbou musí chránit suverenitu akademických senátů, jež jsou ve své stávající podobě symbolem svobody a nezávislosti vysokých škol.¹

V tomto smyslu považuji za nutné pokusit se jako kandidát na rektora pojmenovat základní myšlenková východiska, která určují moje chápání prostředí Janáčkovy akademie múzických umění (dále JAMU).

Excellence a etika výchovy k múzickým uměním

JAMU je prestižní uměleckou vysokou školou v oblasti hudebního a dramatického umění, opírá se o šedesátiletou tradici, o nesčetné pozitivní výsledky své práce a o umělecké a výchovné kvality svých pedagogů, o talenty a pracovní nasazení svých studentů. Cílem JAMU je výchova k umění, příprava budoucích tvůrců k jejich vstupu do uměleckého života. I když konkrétní umělecké dílo – hudební či divadelní – je vždy až výstupem, dokládajícím a stvrzujícím kvalitu jednotlivých fází studia i jeho celkovým završením, vše se v procesu studia řídí zákonitostmi umělecké tvorby. V ohnisku našeho zájmu pedagogického i profesního je hudební a dramatické umění, jež je smyslem našeho poslání.

JAMU má být exkluzivním inkubátorem budoucích hudebních a divadelních forem a výrazů, připravujícím studenty k startům a vzletům do dnes možná ještě neznámých uměleckých sfér. K tomu je potřeba, aby vedení školy pomáhalo vytvářet podmínky umožňující oběma fakultám tvořivé rozvíjení výukového, uměleckého i badatelského programování s důrazem na perfektní profesionální zvládnutí řemeslného mistrovství všech uměleckých oborů i na náročnou výuku a výzkum jejich teorie a historie.

JAMU by vždy měla směřovat k živému a aktivnímu začlenění do společnosti. K zobrazování, uchopování a poznávání současného hodnotově rozkolísaného světa však tvůrce (i student teprve se k budoucí tvorbě připravující) musí mít právo použít i ty nejdrsnější prostředky uměleckého vyjádření. JAMU by tedy měla programově usilovat o to, aby vždy byla prostorem plné názorové a výrazové umělecké svobody. Ať již se okolní společnost ve svém každodenním i svátečním životě řídí etickými normami sebeměně, měl by být zavazujícím filozofickým úběžníkem všech výukových programů a uměleckých vizí JAMU – tedy nejvyšší mírou všeho našeho počínání a všech našich vztahů vnitřních i vnějších – **system etických hodnot**, jak jej ustavovaly a spolutvořily nejčistší ideologicky (nábožensky i politicky) nezatížené podoby a projevy evropského humanismu.

JAMU jako nezaměnitelný útvar v krajině české kultury je mikrosvět v makrosvětě společnosti. A jako pro každý mikrosvět v makrosvětě jsou pro její vnitřní podobu i vnější obraz v bohaté škále společenských i psychologických struktur určující dva směry vztahů: vnější a vnitřní.

Vnější vztahy směřují mimo ni, do společnosti – jde tedy o vztahy s dalšími českými vysokými školami (dále VŠ) a uměleckými VŠ zvláště, s odbornou praktickou i teoretickou hudební a divadelní veřejností, s veřejností v širším slova smyslu, s jejími podnikatelskými a dalšími elitami, s vládní (výkonnou) a politickou (legislativní) reprezentací a mocí. Překračují však hranice domácího teritoria především k středoevropským uměleckým VŠ, směrem k Evropě i dále do světa. Zasazení do všech těchto vztahů, péče o ně, jejich rozvíjení i nové vytváření zasazuje naši školu do funkcí i struktur společnosti, vytváří její obraz a chápání, zabezpečuje, ochraňuje a obohacuje její existenci materiální i duchovní.

Vnitřní strukturu školy tvoří neméně důležité **vnitřní vztahy** mezi vedením JAMU a oběma fakultami, mezi fakultami navzájem, mezi jejich ateliéry a obory, mezi akademickými a organizačními pracovníky atd., především pak vztahy uvnitř studentské obce a na prvním místě odborně i eticky náročné vztahy mezi pedagogy a studenty. Péče o tyto vztahy, o jejich horizontální dynamiku i vertikální prohlubování rozvíjí pedagogickou i uměleckou, organizační i technickou, psychickou a etickou podobu a fungování **krajinu vztahové struktury naší školy**.²

Těmito východisky se cítím být vázán při všech úvahách o programování následujícího období a ve všech oblastech práce a života JAMU. Z nich vycházím i při úvahách nad podobou školy v nadcházejícím období (jež zde mohu naznačit jen stručně a na vybraných příkladech).

Programování vzdělávací, umělecké, vědecké, výzkumné, vývojové a další tvůrčí činnosti je vlastním smyslem a posláním školy, na ně je tedy kladen hlavní důraz. Programování JAMU jako celku se vždy musí opírat o suverénní a autonomní programování obou fakult. Hlavní úkol vedení školy tedy spočívá ve vytváření a obhajování prostoru pro takovou práci a v péči o koordinaci a rozvoj tvůrčí spolupráce obou fakult.

Při dosažené programové a oborové bohatosti obou fakult by měl být důraz především kladen na inovaci a zdokonalování výuky v jednotlivých oborech, na jejich pravidelnou **reakreditaci**, na citlivý rozvoj **vnitřní i vnější evaluace** (při níž může JAMU navazovat na exkluzivní mezinárodní zkušenosti získané v rámci holandsko-českého projektu SCART).

V následujícím roce bude zpracováván zásadní strategický dokument školy – **Dlouhodobý záměr rozvoje na léta 2011–2015**, jehož promyšlená koncepčnost ovlivní budoucí kvalitu činnosti všech složek JAMU. Pouze materiál, jehož výstupy budou vycházet z důsledné a otevřené analýzy vnitřního i vnějšího prostředí, může zaručit nejen udržení, ale i rozvoj našich nejprestižnějších oborů a činností.

Ve **vědecko-výzkumné činnosti** musíme dál usilovat o uznání výzkumu prostřednictvím umění, k čemuž je nutné – zejména pomocí nově ustaveného Výzkumného centra JAMU – využít nově definovaných vědecko-výzkumných grantů MK ČR. Platformou k zveřejňování výsledků výzkumu by mohla být odborná hudební a divadelní časopisecká revue vydávaná JAMU ve spolupráci s některým brněnským nakladatelstvím.

V **oblasti lidských zdrojů** je prioritou udržování vysoké kvality habilitací a profesorských řízení, abychom však zajistili jejich kontinuitu v procesu přirozené generační výměny, musíme získávat pro pedagogickou činnost mladé umělce a budoucí akademické pracovníky, vytvářet jim odborné i ekonomické podmínky k dalšímu růstu již od doktorského studia.

Nové formy a postupy je třeba hledat v oblasti **pomoci studentům při vstupu do umělecké praxe** po ukončení všech tří stupňů studia. Otevírá se zde možnost opravdu tvůrčího rozvoje. Jedním z nástrojů je nesporně udržování kontaktů s absolventy (vytváření jejich databáze) a přes ně s potenciálními zaměstnavateli.³

JAMU a obě její fakulty mají bohatě strukturovanou prestižní **mezinárodní spolupráci**. Její šíře, kvalita a exkluzivita jsou skvělým východiskem pro další období, v němž by se měly dále rozvíjet největší akce: mezinárodní festival divadelních škol Setkání/Encounter, jenž dospěje v roce 2010 do svého 20. ročníku, a interpretační Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka, která postupně v úzké spolupráci s Magistrátem města Brna přejde v letech 2010–2011 do nového prestižnějšího statutu, jenž je zárukou vyšší mezinárodní kvality. Vedení JAMU bude tyto prestižní akce podporovat v maximální možné míře a bude se o ně také opírat při rozvíjení vlastní diplomatické strategie (rozvíjení kontaktů s příslušnými odbory MZV, se zahraničními kulturními instituty a zástupci diplomatického sboru zahraničního zastoupení v ČR, především pak přímo se zahraničními uměleckými školami – udržování dosavadních smluv o spolupráci a navazování nových). Tato oblast je velmi různorodá (a je mi blízká)⁴, patří do ní například dokončení procesu směřujícího k získání Diploma Supplement Label atd. Nemohu se dál zabývat ani pouhým výčtem, chci však zdůraznit, že stejně jako velké reprezentativní akce je důležité udržovat a rozvíjet dosavadní možnosti individuálních výjezdů i přijímání studentů a pedagogů (nabíjejících tvůrčí energií potenciál vize budoucnosti).

Oblast ekonomická, tedy sféra finančního zabezpečení provozu školy nesmí být v rozhodování o podobě školy nikdy nadřazena nad její programování, přesto si musíme – a to zejména v současné situaci – být vědomi toho, že péče o ni zajišťuje a udržuje existenci školy a vytváří hmotné předpoklady pro její duchovní rozvoj. Česká (stejně jako světová) ekonomika se ocitá v období krize, která samozřejmě dopadá na dlouhodobě podfinancované české veřejné vysoké školy velmi silně. Musíme být proto realisticky předem připraveni na období rozpočtové stagnace a naší prioritou musí být snaha o udržení rozpočtu v dosavadním finančním rozměru. V tomto smyslu musí být v mém pojetí rektor aktivním partnerem kvestorovi při analýze rozpočtu, hledání jeho strukturálních rezerv, a musí ho vahou své pozice podporovat v jednáních na všech veřejných úrovních, především s MŠMT, přičemž sám musí při vhodných příležitostech

tech iniciovat koncepční jednání s politickou reprezentací a koordinovat své aktivity s dalšími VVŠ, Českou konferencí rektorů a především úzce spolupracovat s rektory všech vysokých uměleckých škol (nejaktuálnější se v tomto směru jeví vytvoření a prosazení emancipace uměleckých a vědecko-výzkumných výstupů prostřednictvím registru umělecké tvorby).

Bylo by populistické slibovat zvyšování platů, půjde-li zejména na počátku příštího období o jejich udržení ve stávající výši – etické však je vyjádřit vědomí, že nejsou v dostatečné výši, a ve smyslu tohoto přesvědčení udržovat permanentní programovou a argumentační připravenost na jejich pozitivní úpravy. I když v bezprostředním čase půjde JAMU (a podobně i celé společnosti) v oblasti ekonomické především o obhájení dosavadní úrovně, naší programovou zásadou musí být, že **ani v období krize nesmíme rezignovat na vizi budoucího rozvoje ve všech oblastech a programech financování JAMU.**

Tato zásada platí především pro **oblast rozvoje materiálně technické základny** (dále MTZ). Jednoznačnou prioritou zde pro následující období je výstavba HDL – Divadla na Orlí. Rektor musí být připraven podpůrně, avšak s plnou vahou autority svého postavení vstupovat do jednání o financování této stavby, o řešení stavebních a technických problémů, a především musí být dovnitř školy garantem vyváženosti a objektivitu koncepčních diskusí obou fakult o zásadních směrech i detailech příštího programového využití k vzdělávací a výzkumné, především však k umělecké činnosti. Východiskem je, že v tomto smyslu bude HDL prioritně – ne však výhradně – užívána pro tvorbu a prezentaci hudebně-dramatických tvarů.

Stavba a programování HDL v sobě nese hmotnou i duchovní vizi budoucího rozvoje JAMU – v ní se otevře nový prostor **tvůrčí spolupráce obou fakult**, jí naše škola podstatně obohatí již dnes skvěle vybavenou síť divadelních budov města Brna. Exkluzivitou svého místa v jeho historickém středu by měla lákat pozornost k experimentálnímu **hledání alternativních výrazů a forem opery i muzikálu**. (Jsem proto připraven vložit do této akce bohaté osobní a odborné zkušenosti nabyté při stavbě nového areálu CED-DHNP i velkou míru tvůrčí energie, kterou realizace každého velkého stavebního projektu vyžaduje.)

Vedle výstavby nových prostor je však důležité racionálně a účelně využít všechny prostorové kapacity, které nabízejí (či v sobě stále ještě ukrývají) stávající budovy JAMU. V tomto smyslu je na druhém místě rozvoje MTZ v prostorové sféře **rekonstrukce sklepních prostor** v budově Hudební fakulty, která vytvoří nové podmínky pro obor hry na bicí nástroje.

Průběžně je samozřejmě potřeba pracovat v plné šíři na rozvoji technologií. Hledání různých forem financování vyžaduje permanentní doplňování nástrojového vybavení Hudební fakulty. Pravidelnou obnovu a zvyšování kvality si z logiky svého neustálého vývoje žádají informační technologie, jež výrazně přispívají ke zvýšení kvality studia.⁵

Na závěr

Chceme-li nejen obhájit, ale i dále rozvíjet a posilovat naše postavení v české i evropské společnosti, chceme-li být oním inkubátorem budoucího uchopování a poznávání světa skrze uměleckou tvorbu a zároveň být prestižní vysokoškolskou institucí, která chápe svou **spoluzodpovědnost za současné české i evropské kulturní prostředí**, musí být – aniž by tím byla omezena svoboda myšlenky – nejvyšší normou našeho programování směřujícího k zvyšování kvality vzdělávací, umělecké, vědecké, výzkumné, vývojové a další tvůrčí činnosti vždy **princip etický**.⁶

¹ V materiálu MŠMT – Bílé knize terciálního vzdělávání jsou právě kompetence akademických senátů nejasně formulovány, přičemž jejich omezení ohrožuje demokracii VVŠ.

² „Mapa“ zachycující trajektorie vnějších a vnitřních vztahů duchovního, ale i hmotného prostředí je samozřejmě mnohem složitější a bohatěji horizontálně i vertikálně strukturovaná než tento jejich stručný popis dovoluje zacytit.

³ Dlouholeté působení ve funkci ředitele divadelní instituce s několika soubory mi k tomu dává bohaté zkušenosti, nástroje i kontakty.

⁴ Zastával jsem více než deset let funkci proděkana DIFA, v jehož kompetenci byly právě zahraniční styky, dále pak věda a výzkum.

⁵ Rozvíjena může být na internetovém diskusní fóru JAMU a především v projevu a diskusi při vlastní volbě rektora.

⁶ Skvělým – ne však jediným – východiskem je v tomto roce přijatý Etický kodex JAMU.